

MAGYARORSZÁG ÉS AZ EURÓPA TANÁCS KAPCSOLATÁNAK 30 ÉVE

2021. május 21–november 17. között Magyarország tölti be az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának elnöki tisztét. Az Infojegyzet hazánk és a nemzetközi szervezet közös történetének főbb kapcsolódási pontjait kívánja bemutatni.

Az Európa Tanács megalakulása és céljai

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Az [Európa Tanács](#) (továbbiakban: ET), a 2. világháború után létrehozott európai integrációs szervezet **1949. május 5-én alakult meg** Londonban, tíz ország (Belgium, Dánia, az Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Norvégia, Olaszország, Svédország) részvételével.

Az alapítók aláírásukkal kötelezték el magukat a **plurális demokrácia, az emberi jogok és a jogállamiság tiszteletben tartása** mellett.

Az [alapító Statútum](#) (kihirdette az [1991. évi LXXI. törvény](#)), és a későbbiekben elfogadott egyezmények szerint az Európa Tanács **alapvető célkitűzései**:

- az európai demokratikus stabilitás megszilárdításának támogatása;
- a pluralista demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok védelme;
- az európai kulturális identitás kialakulásának támogatása és fejlesztése;
- a társadalmi problémák kezelése, a gazdasági és szociális haladás elősegítése.

A nemzeti védelmi és biztonságpolitikai kérdések nem tartoznak a szervezet tevékenységi körébe.

A kontinens történelmi-politikai kettéosztottsága miatt a tagállamok száma 1989-ben még csak 23 volt, de a szervezet fokozatosan nyitott a rendszerváltás előtt álló közép- és kelet-európai államok felé, amelyek közül **Magyarország elsőként csatlakozhatott, 1990 novemberében**. Az ET a frissen csatlakozott fiatal európai demokratikus államokat folyamatosan segítette a szükséges politikai, törvényhozási, alkotmányos és igazságügyi reformok végrehajtásában. A jelenleg [47 tagországot](#) összefogó szervezet kiemelkedő szerepet játszik az európai kontinensen élők közös identitásának előmozdításában, az emberi jogok védelmében, a kulturális sokszínűség támogatásában, a tagállamok közötti jogi és igazgatási kapcsolatok működtetésében. Olyan össz-európai, integratív szervezet, amely képes összefogni a különböző szinteket: kormányokat, nemzeti parlamenteket, helyi és regionális önkormányzatokat és a civil társadalmat képviselő nem kormányzati szervezeteket egyaránt.

- Winston Churchill 1946 szeptemberében a zürichi egyetemen elmondott beszédében fogalmazta meg egy európai regionális szervezet létrehozásának szükségességét.
- Az Európa Tanács az európai kontinens alapvető értékeinek tekinti az emberi jogokat, a demokráciát és a jogállamiságot.
- Strasbourg a történelmi megbékélés, a békés egymás mellett élés, és az együttműködési szándék jelképe az európai polgárok szemében.
- Az Európa Tanács tagállamainak összlakossága meghaladja a **830 millió főt**.
- Az Európai Unió mind a **27 tagállama tagja az Európa Tanácsnak**.
- A [Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusának](#) feladata a helyi és regionális demokrácia építése.
- Az Európa Tanács alkotmányos kérdésekkel foglalkozó tanácsadó testülete a [Velencei Bizottság](#).
- A [Nemzetközi Nem Kormányzati Szervezetek Konferenciája](#) kapcsolatot teremt a politikusok és az állampolgárok között.

KÖZÉPPONTBAN AZ EMBERI JOGOK

Az ET megalakulása óta közel [kétszázhusz nemzetközi szerződést és egyezményt](#) dolgozott ki, amelyek jogilag kötelező érvényűek a tagországai számára. Ezek közül kiemelkedik az 1950. november 4-én Rómában elfogadott [Emberi Jogok Európai Egyezménye](#) (továbbiakban: EJEE), amely hitet tesz "az alapvető szabadságok mellett, amelyek az igazság és a béke alapjai a világon, és amelyek fenntartásának legjobb eszköze egyrészt a hatékony politikai demokrácia, másrészt azoknak az emberi jogoknak a közös felfogása és tiszteletben tartása, melyeken ezek a szabadságok alapulnak". Az Egyezményt az [1993. évi XXXI. törvény](#) hirdette ki. A főbb védendő értékek az:

- élethez való jog;
- szabadsághoz és biztonsághoz való jog;
- a gondolat-, lelkiismeret- és vallásszabadság, a véleménynyilvánítás szabadsága;
- a gyülekezés és egyesülés szabadsága;
- a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog, házasságkötéshez való jog;
- a megkülönböztetés tilalma;
- a kínzás, rabszolgaság és kényszermunka tilalma;
- a tisztességes tárgyaláshoz való jog;
- a hatékony jogorvoslathoz való jog.

Az EJEE-ben és a hozzá kapcsolódó jegyzőkönyvekben vállalt kötelezettségek tiszteletben tartásának biztosítása céljából hozták létre az [Európai Jogok Európai Bíróságát](#) (EJEB), amelynek székhelye szintén Strasbourg. Az EJEB valamennyi tagországa [egy bíróval képviselteti magát](#), a jelenlegi magyar tag Paczolay Péter. A bírósághoz közvetlenül fordulhatnak magánszemélyek, az ott született ítéletek a tagországok számára kötelező érvényűek.

MAGYARORSZÁG CSATLAKOZÁSA

Az ET, figyelemmel követve a kontinensen végbemenő társadalmi-politikai változásokat,

már az 1980-as években elkezdett kialakítani kapcsolatokat egyes közép-kelet európai országokkal, 1987-től Magyarországgal is. A szervezet 40. évfordulóján [elfogadott nyilatkozatában](#) a Miniszteri Bizottság üdvözölte "az egyes kelet-európai országok által megindított reformpolitikát, és az együttműködés előtt ennek köszönhetően megnyíló új távlatokat". Ennek egyik lépéseként Magyarországot és Lengyelországot meghívták, hogy csatlakozzanak az ET kulturális egyezményéhez.

A parlamenti közgyűlés 1989 júniusában **különleges meghívotti státust** (Special Guest) hozott létre a kelet-európai országokkal való együttműködés előmozdítása céljából, a reformokat képviselő országok, köztünk hazánk számára. 1990 októberében a Parlamenti Közgyűlés – Antall József miniszterelnök jelenlétében – egyhangúlag Magyarország felvétele mellett döntött, így **Magyarország 24. tagállamként, a régióból elsőként, 1990. november 6-án nyerte el felvételét az Európa Tanácsba**, ezzel ismerve el hazánk katalizátor szerepét a térség demokratizálási folyamataiban. A csatlakozási okiratot Göncz Árpád köztársasági elnök, míg az EJEE-t és az ET alapokmányát Jeszenszky Géza külügyminiszter írta alá. Az Alapszabályt az [1991. évi LXXI. törvény](#) hirdette ki. 1991 januárjában az Országgyűlés küldöttsége, Szabad György elnök vezetésével, teljes jogú tagként vett részt az ET Parlamenti Közgyűlésének strasbourgi ülésén.

1. ábra: 2020: Magyarország csatlakozásának 30. évfordulója

Forrás: <https://strasbourg.mfa.gov.hu/>

Az ET és a Magyar Országgyűlés 1991 októberében hozta létre – a régióban elsőként – az [Európa Tanács Információs és Dokumentációs Központját](#), amely 1992–2010 között nyilvánosan látogatható, önálló gyűjteményrész volt az Országgyűlési Könyvtárban belül.

PARLAMENTI KÖZGYŰLÉS

A [Parlamenti Közgyűlés \(PACE\)](#) – a Statútumban még Tanácskozó Közgyűlés néven szereplő – a 47 tagország által delegált tagokból álló intézmény. Funkcióját tekintve **alapvetően tanácskozó testület**, amely megvitatja az alapszabály értelmében hatáskörébe tartozó kérdéseket, majd állásfoglalásait ajánlás formájában a Miniszteri Bizottság elé terjeszti.

A Közgyűlés a szociális és politikai ügyekkel kapcsolatos viták és javaslatok legfőbb fóruma. Ez a testület kíséri figyelemmel a választásokat, felelős a parlamenti partnerkapcsolatok építésért és fenntartásáért, bizottságai pedig fontos szerepet játszanak az aktuális kérdések kivizsgálásában.

A Közgyűlés **választja meg a főtitkárt**, az Emberi Jogi Biztost és az Emberi Jogok Európai Bíróságának bírőit. A főtitkárt ötéves időszakra választják, ő a felelős az ET munkaprogramjának és költségvetésének stratégiai tervezéséért és irányításáért, ő vezeti és képviseli a szervezetet. A posztot jelenleg [Marija Pejčinović Burić](#) tölti be. A főtitkár-helyettest (jelenleg [Björn Berge](#)) szintén ötéves időtartamra választják.

A tagországokon kívüli státuszok

A közép- és kelet-európai országok csatlakozási folyamatát megkönnyítendő, a Közgyűlés 1989-ben hozta létre [a különleges meghívotti státuszt](#) (Special Guest Status).

A Közgyűlés megfigyelői státuszt (Observer Status) adhat a nem tagországok nemzeti parlamentjeinek, amelyek megfelelnek a Miniszteri Bizottság [\(93\) 26. határozatában](#) meghatározott feltételeknek.

Az [1680 \(2009\) számú határozatával](#) a Közgyűlés létrehozta a demokrácia partnere (Partner for Democracy Status) státuszt. Ez a státusz az együttműködés fejlesztését célozza a szomszédos régiók nem tagországi parlamentjeivel.

MINISZTERI BIZOTTSÁG

A [Miniszteri Bizottság \(CM\)](#) az Európa Tanács **döntéshozó testülete**, amely dönt az Európa Tanács által folytatandó politikáról, jóváhagyja annak költségvetését és cselekvési programját.

A testület a tagállamok külügyminisztereiből és a Strasbourgba akkreditált állandó diplomáciai képviselőkből áll. A miniszteri szintű találkozókat [évente tartják](#), a képviselőit (Deputy level) [hetente](#).

1985-ben került sor a [raportóri csoportok](#) rendszerének bevezetésére, amelyek a döntés előkészítésben vesznek részt. Jelenleg hét ilyen csoport működik.

Az elnökségi rendszer

A Bizottság [soros elnökségi tisztségét](#) a 47 tagállam egymást követően, féléves időtartamon át tölti be, fősabályként az angol ábécé sorrendjében következve. Jelenleg Németország a soros elnök, **2021. május 21-től Magyarország**, 2021. november 17. után Olaszország következik.

Magyarország korábban, 1998. november 4. és 1999. május 7. között szintén betöltötte az ET Miniszteri Bizottságának elnöki funkcióját.

Az elnökségi átadó ünnepségen a soron következő elnök bemutatja országa elnökségének prioritásait a Miniszteri Bizottságnak, a leköszönő elnök pedig az elmúlt hat hónapra vonatkozó áttekintő jelentését ismerteti.

A 2021-es magyar elnökség alatt az elnöki posztot várhatóan a magyar külügyminiszter fogja betölteni, a testület hetente üléselő nagyköveti formációját pedig [Magyarország Európa Tanács Melletti Állandó Képviselét](#) vezető (strasbourgi) nagykövet fogja elnökölni (Bencze-Tallódi 2020).

A 2021-ES MAGYAR ELNÖKSÉG

Az [1616/2020. \(X. 1.\) Korm. határozat](#) az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának 2021 május–november közötti magyar elnökségét előkészítő feladatokról rögzíti a kormány prioritásait az elnökségi időszakban. Ezek a következők:

- nemzeti kisebbségek hatékony védelmének előmozdítása;
- a jövő generáció: ifjúságpolitika, gyerekjogok, gyermekek és fiatalok lelki egészsége, családi értékek védelme, társadalmi felzárkóztatás és a romák lehetőségei;
- vallásközi párbeszéd;
- a jövő kihívásai: kiberbűnözés, mesterséges intelligencia;
- környezetügy: európai tájvédelem, élőhelyek védelme, az egészséges környezethez való alapvető jog, fenntartható fejlődés.

Varga Judit igazságügyi miniszter az ET Miniszteri Bizottságának 2021. március 31-i ülésén kiemelte, hogy Magyarország kiáll a jogállamiság és az Európa Tanács által is képviselt értékek mellett, hazánk évszázadok óta elkötelezett részese és formálója az európai jogfejlődésnek ([MTI, 2021.03.31.](#)).

Az elnökségi időszak alatt több szakmai konferencia megrendezésére készül az Igazságügyi Minisztérium, más, a prioritásokban érintett tárcákkal együttműködésben (Bencze-Tallódi 2020). A magyar fél jelzése szerint a koronavírus-járvány nem teszi lehetővé, hogy a magyar elnökség teljes egészében fizikai jelentéssel valósítsa meg budapesti programjait, de a féléves időtartam alatt várhatóan sor kerül egyes vezető tisztségviselők magyarországi személyes látogatására ([MTI, 2021.04.21.](#)).

Az Országgyűlés Külügyi bizottsága [2021. május 3-i ülésén](#) hallgatta meg a kormány képviselőit az elnökséggel kapcsolatban.

Források:

- [1991. évi LXXI. törvény](#) az Európa Tanács alapszabályának kihirdetéséről
- [1993. évi XXXI. törvény](#) az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről
- A Magyar Köztársaság meghívása az Európa Tanács tagjainak sorába (A Miniszteri Bizottság 1990. október 17-i 90/17. sz. határozata) – Acta Humana. Emberi Jogi Közlemények, 1991. 3.
- Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 153 (1990) sz. véleménye Magyarországnak az Európa Tanácshoz való csatlakozási kérelméről – Acta Humana. Emberi Jogi Közlemények, 1991. 3.
- Bán Tamás: Az Európa Tanács ötven éve: tagságunk hatásai a magyar jogfejlődésre – Acta Humana. Emberi Jogi Közlemények, 1999. 35-36.
- Bencze Kata - Tallódi Zoltán: Magyar elnökség az Európa Tanács Miniszteri Bizottságában: felkészülés és prioritások – Fontes Iuris, 2020. 4.
- Sebők Noémi Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése – Hasonlóságok és különbségek a nemzeti parlamentekkel való összehasonlításban – [Parlamenti Szemle, 2018. 1.](#)
- Sárdi Péter: Az Országgyűlés és az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése – In: (Gazdag Ferenc - Kovács Pter szerk.) Az Európa Tanács 1949-1999. Tanulmányok és dokumentumok. Budapest, KM, OGYH Külügyi Hiv., Strat. és Védelmi Kutatóintézet, 1999. 129-141. oldal
- Tarschys, Daniel: Fél évszázad egy szervezet történetében – In: (Gazdag Ferenc - Kovács Pter szerk.) Az Európa Tanács 1949-1999. Tanulmányok és dokumentumok. Budapest, KM, OGYH Külügyi Hiv., 1999.
- Az Európa Tanács honlapja – <https://www.coe.int/en/web/portal/home>